

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Права, публічного управління та національної безпеки
Кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного
управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КАРІМОВА Юлія Володимирівна

УДК: 336.71

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**Формування та реалізація депозитної політики в державному управлінні
України**

Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

_____ Ю. В. Карімова
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:
к.е.н., доцент
Захаріна Оксана Володимирівна

АНОТАЦІЯ

Карімова Ю.В. – Формування та реалізація депозитної політики в державному управлінні України. Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття кваліфікації «Магістр» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, 2021.

У кваліфікаційній роботі досліджені теоретичні, методичні та практичні аспекти формування місцевих бюджетів. Досліджено депозитну політику в державному управлінні в Україні. Надано пропозиції удосконалення депозитної політики в державному управлінні.

Ключові слова: бюджет, місцеві бюджети, депозитна політика, державне управління, тимчасово вільні кошти.

ANNOTATION

Karimova Yu.V. - Formation and implementation of deposit policy in public administration of Ukraine. Manuscript.

Qualification work for obtaining the qualification "Master" in the specialty 281 "Public Administration". - Polissya National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, 2021.

The theoretical, methodical and practical aspects of local budget formation are investigated in the qualification work. The deposit policy in public administration in Ukraine is studied. Suggestions for improving the deposit policy in public administration are given.

Key words: budget, local budgets, deposit policy, public administration, temporarily free funds.

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ УКРАЇНИ	7
1.1.	Сутність та роль бюджету, як фонду державних коштів	7
1.2.	Формування місцевих бюджетів та депозитна політика в державному управлінні.....	9
РОЗДІЛ 2	РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ УКРАЇНИ.....	13
2.1.	Аналіз розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках банків...	13
2.2.	Дослідження структури розміщення на депозитних рахунках тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів за фондами формування.....	18
2.3.	Оцінка ефективності розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках банків.....	20
РОЗДІЛ 3	УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ УКРАЇНИ.....	24
3.1.	Визначення альтернативних напрямів розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів.....	24
3.2.	Оцінка ефективності альтернативних способів розміщення тимчасово вільних коштів та їх дохідність.....	26
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ		29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		31
ДОДАТКИ		35

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Однією із складових фінансових ресурсів держави є фінансові ресурси місцевих бюджетів. Для ефективного використання коштів місцевих бюджетів, органи місцевого самоврядування мають можливість розміщувати тимчасово вільні кошти на депозитних рахунках в державних банках. Проте, існує необхідність пошуку альтернативних засобів розміщення тимчасово вільних коштів з метою отримання додаткового доходу.

Аналіз останніх досліджень. Питанню формування та ефективного використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів присвячено багато досліджень серед яких варто виокремити таких авторів, як: В. Базилевич, Ю. Булатова, О. Василик, В. Висоцький, Г. Возняк, Л. Дейкало, Т. Дороніна, О. Єрмакова, К. Іоненко, О. Кириленко, П. Олейник, В. Павлов, О. Портна, А. Ставицька, І. Чуницька та інших. Проте і далі залишається питання щодо покращення депозитної політики в органах державного управління.

Мета та завдання дослідження. *Метою* кваліфікаційної роботи є розробка методичних та практичних рекомендацій стосовно удосконалення депозитної політики в органах державного управління.

Для досягнення поставленої мети в роботі сформульовано та вирішено наступні *завдання*:

- визначити сутність та роль бюджету, як фонду державних коштів;
- вивчити формування місцевих бюджетів та депозитну політику в державному управлінні;
- проаналізувати розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках;
- дослідити структуру розміщення на депозитних рахунках тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів за фондами формування;
- оцінити ефективність розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках банків;

- визначити напрямки щодо розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів;
- зробити оцінку ефективності альтернативних способів розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів та їх дохідність.

Об'єкт та предмет дослідження. *Об'єктом* кваліфікаційної роботи є депозитна політика в органах державного управління. *Предметом* дослідження є сукупність теоретико-методологічних та практичних аспектів управління тимчасово вільними коштами місцевих бюджетів.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої в роботі мети було застосовано метод пошуку та збору інформації; статистичний і математичний методи; табличний та графічний, для відображення отриманих розрахунків; метод економічного аналізу; метод узагальнення для написання висновків кваліфікаційної роботи.

Інформаційну базу становлять підручники, посібники, монографії, наукові праці, дані Державної казначейської служби України, дані Міністерства фінансів України та ресурси мережі Інтернет де висвітлюється досліджуване питання.

Елементи наукової новизни одержаних результатів полягають в наступному:

удосконалено:

- систему розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів;

дістали подальшого розвитку:

- методи підвищення ефективності розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення та пропозиції стосовно удосконалення депозитної політики в державному управлінні можуть сприяти зростанню доходу від управління тимчасово вільними коштами місцевих бюджетів.

Особистий внесок здобувача. Теоретичні обґрунтування, практичні розробки, висновки та рекомендації, що наведені в роботі, отримані автором

самостійно на основі проведеного аналізу та узагальнення теоретичного та практичного матеріалів.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні результати досліджень кваліфікаційної роботи були викладені в доповіді автора на II Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Інструменти і практики публічного управління в контексті децентралізації – 2020» (23 червня 2020 р.). Житомир, 2020.

Публікації. За темою дослідження опубліковано 3 наукові праці:

1) Ярошинська Ю. В. Аспекти формування та вдосконалення депозитного портфеля банківської системи України. Матеріали конференції I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт ЖНАЕУ «Студентські наукові читання – 2018» (30 листопада 2018 р.). Житомир, 2018.

2) Ярошинська Ю. В. Дослідження тенденцій депозитних послуг в банківській системі України методом анкетування. Матеріали конференції I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт ЖНАЕУ «Студентські наукові читання – 2019» (20 листопада 2019 р.). Житомир, 2019.

3) Ярошинська Ю. В. Оцінка депозитної політики банків України, що знаходяться в державному управлінні. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю «Інструменти і практики публічного управління в контексті децентралізації – 2020» (23 червня 2020 р.). Житомир, 2020 (Додаток А).

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 30 сторінках і складається із вступу, 3 розділів, висновків та пропозицій. Робота налічує 4 таблиці, 11 рисунків, 22 додатки. Список використаних джерел налічує 40 джерел та викладений на 4 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

1.1. Сутність та роль бюджету, як фонду державних коштів

Забезпечення життєдіяльності держави можливо лише за рахунок правильно розробленого бюджету. Перебуваючи в постійному русі, з приводу щоденних надходжень та видатків, бюджет потребує чіткого контролю цих процесів задля уникнення нераціональних витрат та забезпечення надходжень до бюджету своєчасно та в повному обсягу.

За допомогою бюджету який виступає державним грошовим фондом – держава виконує свої основні функції, до яких належать: соціальна, економічна, оборонна та управлінська.

Бюджет – це основний фінансовий план держави, який складається із Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Показники бюджету мають тісний взаємозв'язок з іншими фінансовими планами. Горизонтальна структура бюджету зображена на рис. 1.1.

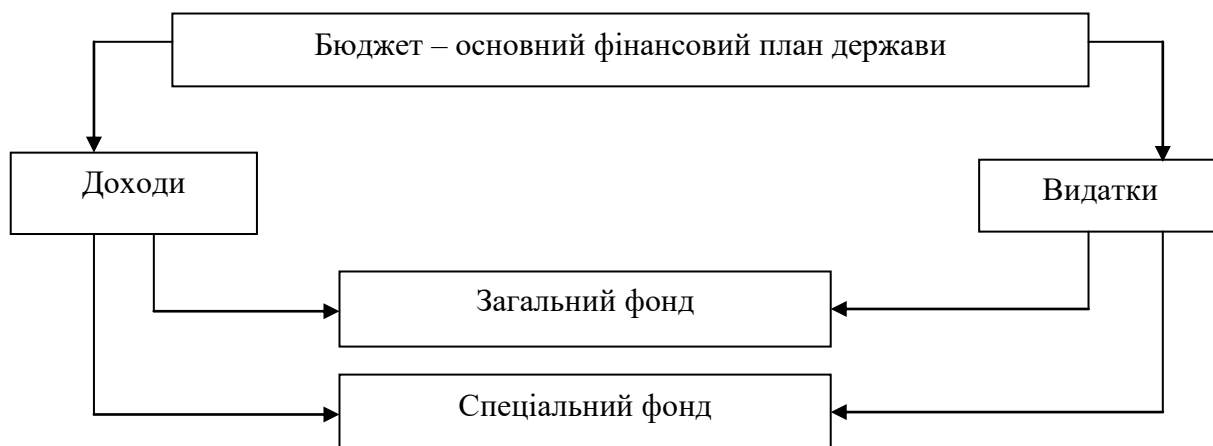

Рис. 1.1. Горизонтальна структура бюджету

Джерело: [14, с. 45]

Отже, горизонтальна структура основного фінансового плану держави – це співвідношення доходів та видатків. Кошти спеціального та загального фонду мають різні джерела формування та використовуються за різними напрямками. Кошти загального бюджету – загально державні, які в подальшому перерозподіляються. Кошти спеціального фонду – призначені для цільового використання.

Вертикальна структура складається з певних рівнів - починаючи з органів державної влади та закінчуючи місцевим самоврядуванням, на кожному з цих рівнів складають, затверджують та виконують бюджети.

Бюджет – це центральна ланка фінансової системи та правовий акт, який є інструментом регулювання розвитку соціально-економічних процесів.

Бюджетні відносини відображають сутність бюджету, вони проявляються у розподілі та перерозподілі ВВП; мають вартісний вираз; формують та використовують грошові кошти основного централізованого державного фонду. У Додатку Б подано види бюджетних відносин в державі.

Показники стану бюджету відображені на рис. 1.2.

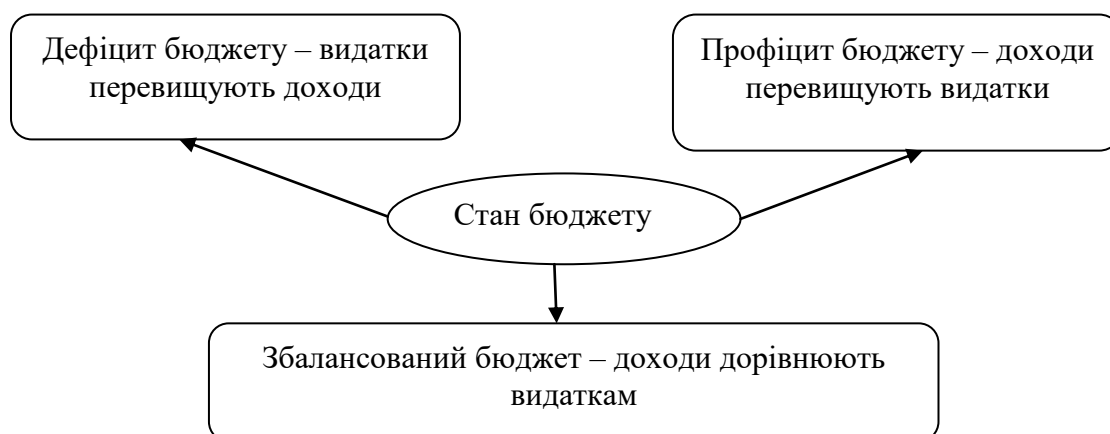

Рис. 1.2. Показники стану бюджету

Джерело: складено автором на основі [14, с. 45]

Джерела фінансування бюджету за МВФ подані в Додатку В.

На рис. 1.3 відображено структуру формування бюджетних ресурсів України.

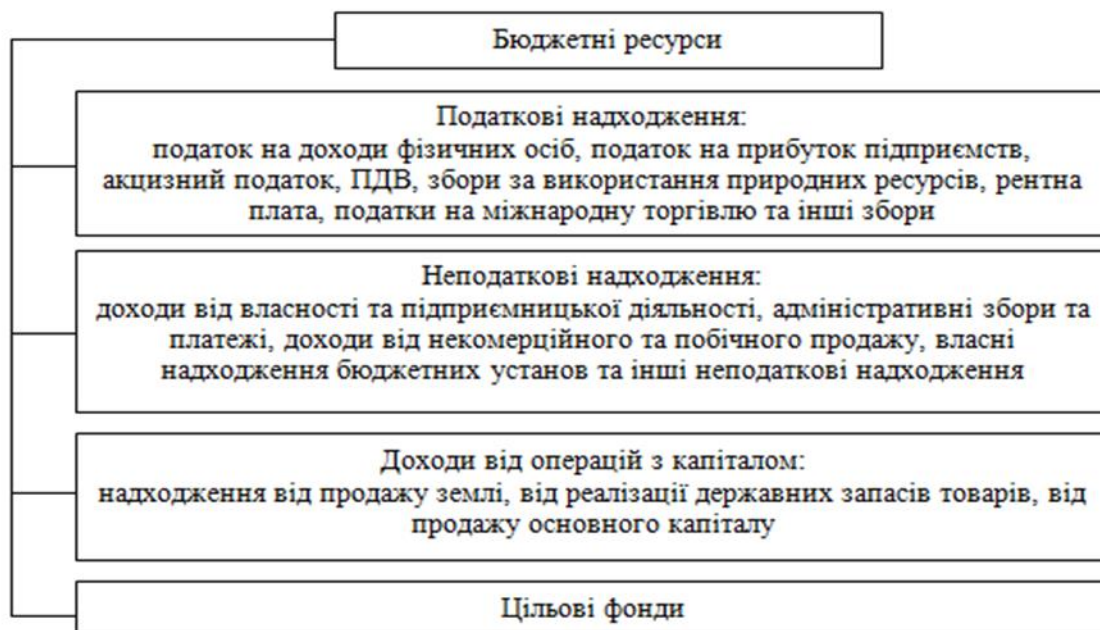

Рис. 1.3. Бюджетні ресурси – складові

Джерело:[36, с. 120]

Варто зазначити, що одними з акумулятивних джерел внутрішніх надходжень до бюджету є податки – саме вони під час формування бюджету стають основною частиною його надходжень.

1.2. Формування місцевих бюджетів та депозитна політика в державному управлінні

Органи місцевого самоврядування можуть розміщувати тимчасово вільні кошти свої бюджетів на рахунках банків з метою отримання доходу. Тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів – це кошти із спеціального та загального фондів. Розглянемо формування загального та спеціального фондів, як складових, що формують бюджет (рис.1.4).

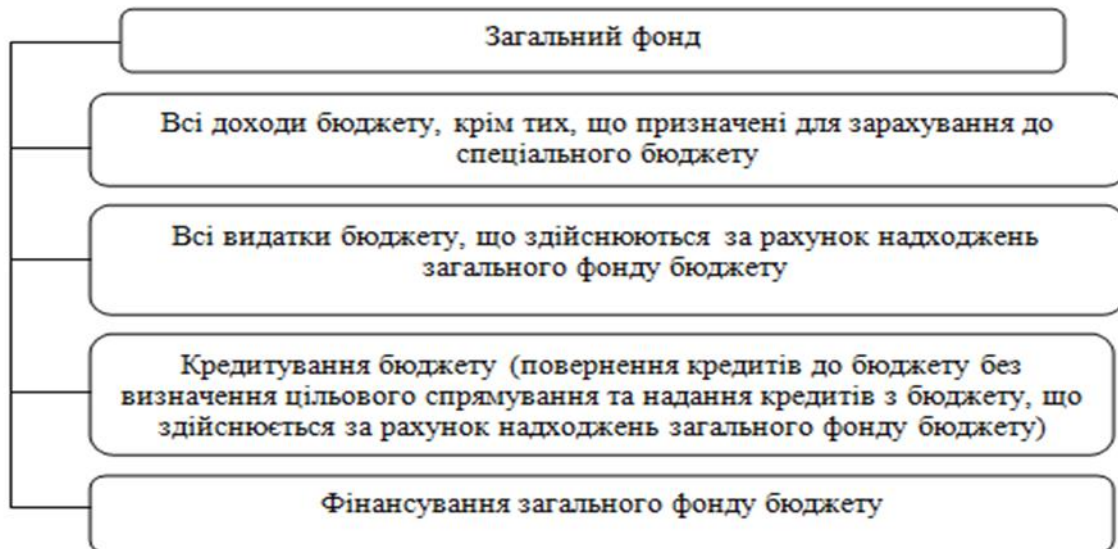

Рис. 1.4. Загальний фонд бюджету – складові частини

Джерело: [13, с. 28]

Приблизно 60% загального фонду - це податки на доходи фізичних осіб. Інші надходження це рентна плата за користування надрами, різні види податків, зборів, державне мито, відсотки за розміщення тимчасово вільних коштів відповідних місцевих бюджетів, орендна плата, кошти від реалізації безхазяйного майна, штрафи та інші доходи [13, с. 29-32].

Спеціальний фонд – це фонд надходження до якого призначені для конкретних заходів. Складові частини спеціального фонду подані на рис. 1.5.

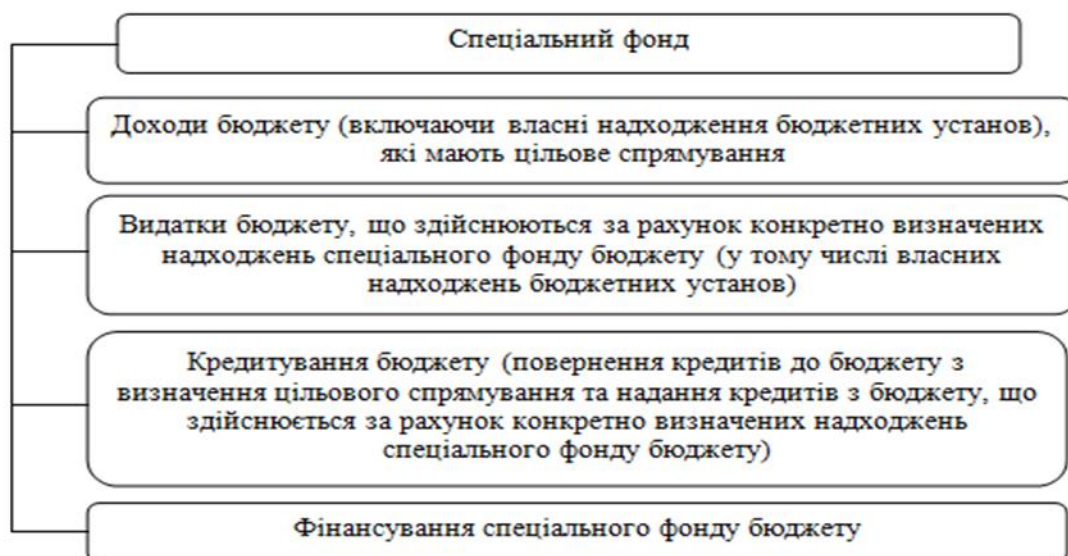

Рис. 1.5. Спеціальний фонд – складові частини

Джерело:[13, с. 44]

До складу доходів спеціального бюджету належать: податкові та неподаткові надходження, трансфери, доходи від операцій з капіталом.

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування мають право розміщувати тимчасово вільні кошти місцевого бюджету на депозитних рахунках в банку [1].

Правила розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках місцевими бюджетами подані на рис. 1.6.

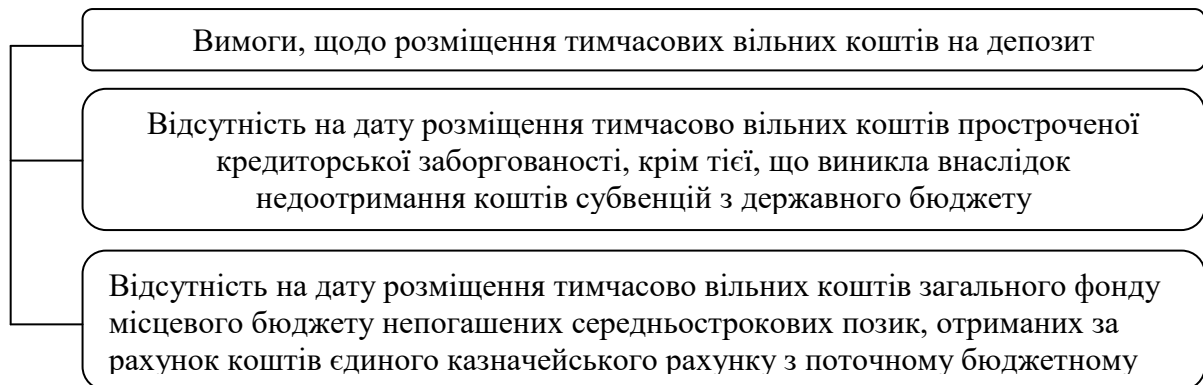

Рис. 1.6. Вимоги до місцевих бюджетів для розміщення тимчасово вільних коштів на депозиті в банку

Джерело: [24]

Кошти загального та спеціального фондів, які є тимчасово вільними, та які обліковуються на рахунках цих фондів можна розміщувати на депозитних рахунках, при умові, що це не призведе до втрати платоспроможності місцевого бюджету. Таке розміщення буде виступати додатковим джерелом доходу місцевого бюджету за рахунок отримання відсотків за розміщення на депозитному рахунку в банку. Кошти можуть бути розміщені лише протягом одного року та повернуті з настанням бюджетного періоду [3].

Державна казначейська служба України проводить всі операції, стосовно розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів. Вона перераховує кошти, що було перераховано до місцевого бюджету на рахунок відкритий в органах державної казначейської служби, на рахунки в банках [3].

Кошти розміщуються за відповідною відсотковою ставкою, її розмір визначається розміром вкладу, видом депозитного вкладу та банком, але розмір відсоткової ставки повинен бути привабливим для органів місцевого самоврядування, та стимулював їх розміщувати більші суми тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів, та тримати їх там тривалий період протягом бюджетного року.

Висновки до розділу 1

Бюджет – це грошовий фонд держави за допомогою якого вона забезпечує свою життєдіяльність. Важливою ознакою правильно складеного бюджету є те, що доходи які в ньому передбачені повинні повністю перекривати прописані в бюджеті видатки.

Позитивним явищем є профіцит бюджету, коли доходи перевищують видатки, проте буває і навпаки, коли витрати перевищують доходи – тобто формується дефіцит бюджету, який покривається за рахунок зовнішніх позичань.

Місцеві бюджети, як і бюджет країни формуються з загального та спеціального фондів. Загальний фонд на 60% складається із надходжень податків фізичних осіб. В подальшому кошти загального фонду перерозподіляються. Особливістю спеціального фонду є те, що кошти які в ньому знаходяться мають цільове спрямування.

Органи місцевого самоврядування при наявності тимчасово вільних коштів в місцевому бюджеті мають право розміщувати їх на депозитних рахунках банків під пий відсоток, тим самим збільшуючи суму коштів бюджету. Всі операції стосовно розміщення та перерахунку тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів поводить Державна казначейська служба України.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках банків

Перш ніж аналізувати розміщення коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках розглянемо динаміку їх розміщення протягом 2008-2020 рр. (Додаток Г). У 2009 р. порівняно з 2008 р. відбувалося суттєве зниження розміру суми вільних коштів місцевих бюджетів розміщених на депозитних рахунках, так з 12645,8 млн. грн. сума зменшилась до 1314,1 млн. грн. це відбулось в результаті світової економічної кризи, яка почалася у 2008 р. Далі з 2010 р. сума вільних коштів місцевих бюджетів розміщених на депозитних рахунків починає поступово зростати, але у 2013 р. вона зменшується до 1087,8 млн. грн., а у 2014 р. становить лише 0,1 млн. грн. така ситуація пов'язана з початком бойових дій на Донбасі. З 2015 р. починається поступове зростання суми вільних коштів місцевих бюджетів, що розміщується на депозитних рахунках, так у 2015 р. вона дорівнює вже 2382,8 млн. грн. У 2016 р. порівняно з 2015 р. відбувається суттєве зростання суми розміщених коштів на 566,7%, а саме на 13504,2 млн. грн. У 2017 р. зростання суми вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках продовжується, сума дорівнює 23885,3 млн. грн., що на 7998,3 млн. грн. або на 50,3% більше ніж у 2016 р. У 2018 р. сума вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках становила 25985,9 млн. грн., порівняно з 2017 р. зростання відбулось на 2100,6 млн. грн. або на 8,8%.

У 2019 р. ситуація погіршується, це пов'язано з постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 №53 «Про внесення змін до порядку розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках у банках», постанова набрала чинності 02.02.2019 р.,

отже до кінця бюджетного року на депозитних рахунках дозволялося розміщувати лише кошти зі спеціального фонду [9]. Так у 2019 р. сума коштів, яка була розміщена дорівнювала 12367,5 млн. грн., що порівняно з 2018 р. характеризується зменшенням на 13618,4 млн. грн. або на 52,4%.

У 2020 р. ситуація знову покращується, так у 2020 р. порівняно з 2019 р. відбулось зростання суми вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках на 12915,9 млн. грн. або на 104,4%. Як бачимо, найбільша сума вільних коштів місцевих бюджетів яка була розміщена на депозитних рахунках банків протягом 2008-2020 рр. була 2018 р. та дорівнювала 25985,9 млн. грн. Варто зазначити, що загалом за аналізованих період простежується позитивна динаміка щодо зростання сум вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках.

Далі розглянемо розміщення вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках державних банків в розрізі регіонів України (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках державних банків у 2018-2020 рр. (тис. грн.)

Область	Роки			Відхилення 2020 р. від 2018 р.	
	2018	2019	2020	+/-	%
1	2	3	4	5	6
Вінницька	1 819 375,3	722 753,4	1 623 473,4	-195901,9	-10,77
Волинська	1 615 835,7	318 601,7	708 602,4	-907233,3	-56,14
Дніпропетровська	4 509 736,3	1 089 164,6	2 680 861,4	-1828874,9	-40,55
Донецька	4 421 374,5	5 067 502,0	9 859 994,4	5438619,9	123,0
Житомирська	1 001 048,7	542 796,3	832 166,4	-168882,3	-16,87
Закарпатська	163 177,9	39 306,1	60 650,9	-102527,0	-62,83
Запорізька	970 500,0	221 082,0	131 825,0	-838675,0	-86,42
Івано-Франківська	63 495,0	76 000,0	30 630,0	-32865,0	-51,76
Київська	606 609,9	216 470,8	278 320,7	-328289,2	-54,12
Кіровоградська	208 119,0	33 790,0	119 430,0	-88689,0	-42,61
Луганська	53 000,0	50 000,0	50 000,0	-3000,0	-5,66
Львівська	1 605 201,8	383 969,4	1 375 444,0	-229757,8	-14,31
Миколаївська	300 000,0	0,0	0,0	-300000,0	-100,0
Одеська	410 310,0	6 000,0	0,0	-410310,0	-100,0
Полтавська	1 275 359,2	684 597,1	1 380 525,3	105166,1	8,24
Рівненська	592 333,7	27 800,0	41 417,0	-550916,7	-93,01
Сумська	1 036 169,0	336 386,9	357 474,8	-681694,2	-65,79

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6
Тернопільська	274 640,1	109 782,6	74 826,0	-199814,0	-72,75
Харківська	1 371 741,4	771 661,3	2 850 928,2	1479186,8	107,83
Херсонська	16 200,0	0,0	0,0	-16200,0	-100,0
Хмельницька	749 329,9	288 153,1	546 973,6	-202356,3	-27,0
Черкаська	1 363 777,8	549 804,8	998 904,7	-364873,1	-26,75
Чернівецька	886 876,0	521 184,5	722 681,5	-164194,5	-18,51
Чернігівська	671 732,1	310 688,1	558 285,7	-113446,4	-16,89
Разом	25985943,1	12367494,6	25283415,4	-702527,7	-2,7

Джерело: розраховано автором за даними Державної казначейської служби України

За даними табл. 2.1 видно, що у 2020 р. порівняно з 2018 р. сума вільних коштів місцевих бюджетів, що розміщена на депозитах держаних банків зменшилась на 2,7% або на 702527,7 тис. грн. та дорівнює 25283415,4 тис. грн. або 25,2 млрд. грн. Графічне відображення розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках банків подано у Додатку Д. Порівнюючи 2020 р. та 2018 р. бачимо, що в більшості областей сума вільних коштів місцевих бюджетів на рахунках державних банків зменшилась, проте в деяких відбувається зростання. Так, у Донецької області зростання відбулось на 5438619,9 тис. грн. або на 123,0%, у Харківської області на 1479186,8 тис. грн. або на 107,83%, у Полтавської області на 105166,1 тис. грн. або на 8,24%.

Розглянемо структуру розміщуваних вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках державних банків у 2018-2020 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Структура розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках у 2018-2020 рр. у розрізі регіонів

Область	Роки			Відхилення питомої ваги (+/-)	
	2018	2019	2020	2019 / 2018	2020 / 2019
1	2	3	4	5	6
Вінницька	7,00	5,84	6,42	-1,16	0,58
Волинська	6,22	2,58	2,80	-3,64	0,22
Дніпропетровська	17,35	8,81	10,60	-8,51	1,76
Донецька	17,01	40,97	39,00	23,96	-1,97
Житомирська	3,85	4,39	3,29	0,54	-1,1
Закарпатська	0,63	0,32	0,24	-0,31	-0,08
Запорізька	3,73	1,79	0,52	-1,94	-1,27
Івано-Франківська	0,24	0,61	0,12	0,37	-0,49
Київська	2,33	1,75	1,10	-0,58	-0,65

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6
Кіровоградська	0,80	0,27	0,47	-0,53	0,2
Луганська	0,20	0,40	0,20	0,2	-0,2
Львівська	6,18	3,10	5,44	-3,08	2,34
Миколаївська	1,15	0,00	0,00	-1,15	0,0
Одеська	1,58	0,05	0,00	-1,53	-0,05
Полтавська	4,91	5,54	5,46	0,63	-0,08
Рівненська	2,28	0,22	0,16	-2,06	-0,06
Сумська	3,99	2,72	1,41	-1,72	-1,31
Тернопільська	1,06	0,89	0,30	-0,17	-0,59
Харківська	5,28	6,24	11,28	0,96	5,04
Херсонська	0,06	0,00	0,00	-0,06	0,0
Хмельницька	2,88	2,33	2,16	-0,55	-0,17
Черкаська	5,25	4,45	3,95	-0,8	-0,5
Чернівецька	3,41	4,21	2,86	0,8	-1,35
Чернігівська	2,58	2,51	2,21	-0,07	-0,3
Разом	100,0	100,0	100,0	X	x

Джерело: розраховано автором за даними Державної казначейської служби України

Таким чином, у 2018 р. найбільшу вагу у загальній структурі розміщуваних вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках держаних банків займали кошти Дніпропетровської області – 17,35%, проте у 2019 та 2020 роках їх питома вага зменшилась, а становила 8,81% та 10,6% відповідно. Найменшу вагу у 2018 р. становили кошти Херсонської області – 0,06%. Структура тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів розміщених на депозитних рахунках державних банків у 2018 р. за областями подана в Додатку Е. У 2019 р. найбільшу вагу у структурі розміщених вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках державних банків займали кошти Донецької області, а саме 40,97%, порівняно з 2018 р. їх питома вага у структурі зросла на 23,96 п.с. Але у 2020 р. вона характеризується зменшенням на 1,97 п.с. та дорівнює 39,0%. Найменшу вагу у структурі у 2019 р. становили кошти Одеської області – 0,05%. Структура вільних коштів місцевих бюджетів розміщених на депозитних рахунках державних банків у 2019 р. за областями подана у Додатку Ж. У 2020 р. найбільшу вагу серед вільних коштів місцевих бюджетів розміщених на депозитних рахунках державних банків займали кошти Донецької області 39,0%. Кошти Харківської області становили 11,28%, Дніпропетровської – 10,6%.. Структура вільних коштів місцевих бюджетів

розміщених на депозитних рахунках державних банків у 2020 р. за областями подана у Додатку 3.

У табл. 2.3 подані дані розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів станом на 01.09.2021 р. у розрізі областей України.

Таблиця 2.3

Аналіз та структура розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів станом на 01.09.2021 р. у розрізі областей України

Область	Розміщено з початку року, тис. грн.	п.с. %	Повернуто початку року, тис. грн.	п.с. %	Залишок депозитних коштів на звітну дату, тис. грн.	п.с. %
Вінницька	1 423 021,7	6,65	909 770,6	12,21	513 251,2	3,68
Волинська	791 788,8	3,7	285 189,6	3,83	506 599,1	3,63
Дніпропетровська	4 539 691,8	21,22	1 104 008,6	14,82	3 435 683,2	24,63
Донецька	3 757 687,5	17,56	1 131 393,1	15,18	2 626 294,5	18,83
Житомирська	802 301,3	3,75	265 525,3	3,56	536 776,0	3,85
Закарпатська	147 709,3	0,69	55 262,3	0,74	92 447,0	0,66
Запорізька	283 300,0	1,32	90 618,0	1,22	192 682,0	1,38
Івано-Франківська	61 200,0	0,29	0,0	0,0	61 200,0	0,44
Київська	149 764,3	0,7	0,0	0,0	149 764,3	1,07
Кіровоградська	233 379,0	1,09	115 941,0	1,56	117 438,0	0,84
Луганська	50 000,0	0,23	0,0	0,0	50 000,0	0,36
Львівська	1 160 975,2	5,43	351 465,1	4,72	809 510,1	5,8
Миколаївська	100 000,0	0,47	100 000,0	1,34	0,0	0,0
Одеська	57 000,0	0,27	4 000,0	0,05	53 000,0	0,38
Полтавська	1 416 417,8	6,62	386 119,0	5,18	1 030 298,8	7,39
Рівненська	69 069,7	0,32	0,0	0,0	69 069,7	0,5
Сумська	574 677,3	2,69	177 559,8	2,38	397 117,5	2,85
Тернопільська	207 569,2	0,97	42 295,0	0,57	165 274,2	1,19
Харківська	2 523 223,9	11,79	788 734,7	10,59	1 734 489,2	12,44
Херсонська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Хмельницька	611 328,5	2,86	450 509,7	6,05	160 818,9	1,15
Черкаська	1 080 540,7	5,05	589 917,3	7,92	490 623,4	3,52
Чернівецька	831 491,7	3,89	368 637,9	4,95	462 853,8	3,32
Чернігівська	525 691,4	2,46	234 303,6	3,14	291 387,8	2,09
Разом	21 397 729,1	100	7 451 250,4	100	13 946 578,7	100

Джерело: розраховано автором за даними Державної казначейської служби України

На початок 2021 р. найбільшу суму коштів розміщували на депозитних рахунках банків місцеві органи самоврядування Дніпропетровської області – 4539691,8 тис. грн., що у загальній структурі розміщених коштів становить

21,22%. Також, 17,56% у структурі становили кошти місцевих органів самоврядування Донецької області, та 11,79% - Харківської області.

Станом на 01.09.2021 р. найбільша сума тимчасових вільних коштів органів місцевого самоврядування на депозитних рахунках банків припадає на Дніпропетровську – 3435683,2 тис. грн. або 24,63% у загальній структурі залишку на депозитних рахунків банків, Донецьку – 2626294,5 тис. грн. або 18,83% та Харківську – 1734489,2 тис. грн. або 12,44%. Структура залишку тимчасово вільних коштів місцевих органів самоврядування станом на 01.09.2021 р. в розрізі областей подана у Додатку И.

Отже, проведений аналіз показав, що у період між 2008-2020 рр. найбільша сума вільних коштів місцевих бюджетів, яка була розміщена на депозитних рахунках державних банків була у 2018 р. та становила 25985,9 млн. грн. Найбільші суми вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках державних банків розміщували такі області, у 2018 р. Дніпропетровська – 4509,73 млн. грн. (17,35%), у 2019 р. Донецька - 5067,5 млн. грн. (40,97%), у 2020 р. Донецька – 9859,99 млн. грн. (39,0%). Варто зазначити, що Херсонська область не розміщувала тимчасово вільні кошти на депозитних рахунках у 2019-2021 рр., Миколаївська у 2019 та 2020 роках, Одеська область у 2020 р.

2.2. Дослідження структури розміщення на депозитних рахунках тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів за фондами формування

Для початку розглянемо формування та структуру тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів за фондами загальним та спеціальним у розрізі областей у 2018-2020 рр. Так у 2018 р. (Додаток К) тимчасово вільні кошти від загальних бюджетів становили 18028,84 млн. грн. у структурі розміщених коштів це становить 69,38%. Коштів зі спеціальних фондів було розміщено на загальну суму 7957,1 млн. грн., що у структурі розміщених коштів у 2018 р.

становить 30,62%. У 2019 р. (Додаток Л) тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів, які були розміщені на депозитних рахунках державних банків становили 12367,49 млн. грн. З них 35,72% це кошти із загальних фондів, 64,28% кошти зі спеціальних фондів. У 2020 р. (Додаток М) на депозитних рахунках державних банків було розміщено тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на суму 25283,41 млн. грн. Серед яких коштів із загальних фондів на суму 17361,32 млн. грн. або 68,67%, коштів із спеціальних фондів на суму 7922,08 млн. грн. або 31,33%.

Структура тимчасово вільних коштів на державних депозитних рахунках за видами фондів наведена на рис. 2.1.

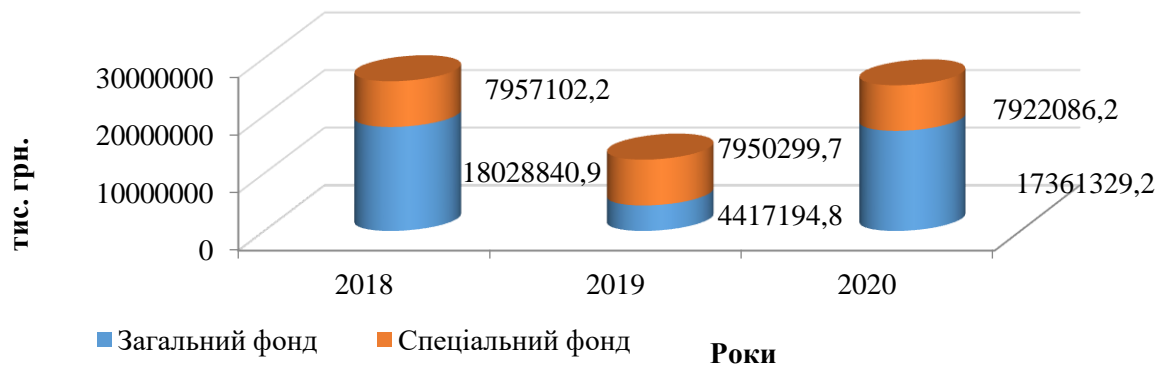

Рис. 2.1. Формування розміщених тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках державних банків за видами фондів (загальний та спеціальний) у 2018-2020 рр. (тис. грн.)

Джерело: складено автором на основі даних Державної казначейської служби України

Отже, за даними рис. 2.1 видно, що у 2018 та 2020 роках місцеві бюджети розміщували більше коштів з загальних фондів на депозитних рахунках державних банків, у 2019 р. переважають кошти зі спеціальних фондів. Зауважимо, що у період 2018-2020 рр. сума вільних коштів місцевих бюджетів розміщених на депозитних рахунках державних банків знаходиться на одному рівні від біля 7920,0 – 7957,0 млн. грн.

Досліджуючи ситуацію у 2021 р. (Додаток Н) бачимо, що станом на 01.09.2021 р. найбільшу вагу у структурі розміщення тимчасово вільних коштів

становили кошти від загальних фондів – 67,6%, кошти від спеціальних фондів займають у структурі 32,4%.

Протягом 2018-2020 рр. всі вільні кошти місцевих бюджетів, що були розміщені на депозитних рахунках державних банків були повернуті в повному обсязі. Проте, станом на 01.09.2021 наявна сума у розмірі 250780,7 тис. грн. неповернутих коштів минулих років з рахунків ліквідованих або проблемних банків (Додаток О). Неповернені кошти минулих років Донецької області становлять 103073,1 тис. грн. або 41,14%, неповернені кошти минулих років Київської області дорівнюють 58424,8 тис. грн. або 23,3%, м. Київ – 27426,6 тис. грн. або 10,94%, Харківської області – 20894,2 тис. грн. або 8,33%. Одеської – 15762,4 тис. грн. або 6,29%. За іншими представленими областями сума неповернутих коштів у загальній структурі неповернутих коштів минулих років не перевищує 3%.

2.3. Оцінка ефективності розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках банків

Для того, щоб оцінити ефективність від розміщення тимчасово вільних коштів, розглянемо дохід отриманий місцевими бюджетами від розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках державних банків (рис. 2.2).

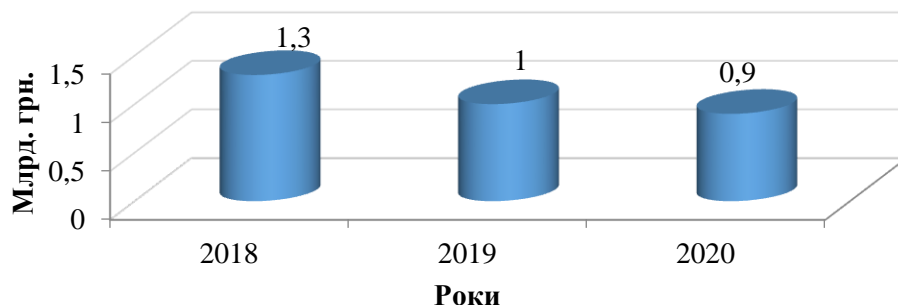

Рис. 2.2. Дохід місцевих бюджетів від розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках банків у 2018-2020 рр. (млрд. грн.)

Джерело: складено автором на основі [16; 17; 18]

Таким чином, місцеві бюджети отримали від розміщення тимчасово вільних коштів у 2018 р. 1,3 млрд. грн., у 2019 р. – 1,0 млрд. грн., у 2020 р. – 0,9 млрд. грн.

Розглянемо мінімальні та максимальні відсоткові ставки під які розміщували свої кошти місцеві бюджети у розрізі областей у період 2018-2020рр. та станом на 01.09.2021 р. (Додатки П і Р).

Протягом 2018 р. Миколаївська та Херсонська області розміщували свої кошти під 0% відсоткову ставку. Мінімальна відсоткова ставка у 2018 р. становила 9,9%, максимальна 9,99%. Середня мінімальна за рік дорівнювала 9,14%. Середня максимальна – 10,2625%. Середня за рік – 9,701%. У 2018 р. найвища ставка за якою розміщувалися тимчасові кошти місцевих бюджетів становила 14,50% у Житомирській області.

У 2019 р. мінімальна ставка за якою розміщувалися тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів становила 10,00%, максимальна – 16,50%. Середня мінімальна за рік становила 11,1563%, середня максимальна за рік дорівнювала 14,2563%. Середня відсоткова ставка за рік - 12,7063%. За найвищою відсотковою ставкою тимчасово вільні кошти розміщувалися у Чернігівській області – 16,50%.

У 2020 р. мінімальна відсоткова ставка розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів становила 6,00%, максимальна – 13,50%. Середня мінімальна відсоткова ставка за рік – 8,1429%, середня максимальна – 10,0733%. Середня відсоткова ставка за рік – 9,1081%. За найвищою відсотковою ставкою розміщувалися кошти в Чернівецькій області – 13,50%.

Станом на 01.09.2021 р. мінімальна ставка становить 5,4%, максимальна дорівнює 7,5%. Середня мінімальна ставка становить 5,4652%, середня максимальна становить 6,313%, середня ставка дорівнює 5,8847%. За найвищою відсотковою ставкою розміщувалися кошти в Чернівецькій області – 7,5%.

Найвищі рівні ставок були у 2019 р., проте у 2020 р. відбулось їх значне зниження. Проте, найнижчі рівні ставок за якими розміщуються тимчасово

вільні кошти на депозитних рахунках банків відслідковуються станом на 01.09.2021 р., що в свою чергу призводить до зниження доходів від вкладів.

Розглянемо також структуру коштів місцевих бюджетів за банківськими установами у 2018-2020 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Банківські установи та суми розміщених в них тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів у 2018-2020 рр.

Назва банківської установи	2018 р.		2019 р.		2020 р.	
	Сума розміщених коштів, млрд. грн.	%	Сума розміщених коштів, млрд. грн.	%	Сума розміщених коштів, млрд. грн.	%
ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України» (Укресімбанк)	1,09	4,0	2,5	20,0	5,99	24,0
ПАТ Б «Державний ощадний банк України» (Ощадбанк)	6,24	24,0	4,0	32,0	6,78	27,0
ПАТ КБ «Приватбанк»	7,41	29,0	0,3	3,0	3,13	12,0
ПАТ АБ «Укргазбанк»	11,24	43,0	5,6	45,0	9,37	37,0
Разом	25,98	100	12,4	100	25,27	100

Джерело: складено автором на основі [16; 17;18]

Отже, протягом досліджуваного періоду найбільша кількість тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів розміщувалась у ПАТ АБ «Укргазбанк» у 2018 р. це було 43,0% від всіх коштів, які розміщувалися, у 2019 р. – 45,0%, у 2020 р. – 37,0% (Додаток С). Простежується зменшення частки розміщених тимчасово вільних коштів у ПАТ КБ «Приватбанк» протягом 2018-2020 рр., так у 2018 р. вона дорівнювала 24,0% від всіх коштів, у 2019 р. – 3,0%, у 2020р. – 12,0%. Проте простежується зростання частки розміщуваних коштів у ПАТ «Державний експортно-імпорتنний банк України», так у 2018 р. вона становила 4,0%, у 2019 р. вже 20,0%. У 2020 р. – 24,0% від всіх тимчасово вільних розміщених коштів місцевих бюджетів. Розміщення коштів у ПАТ «Державний ощадний банк України» у 2018-2020 рр. знаходиться на рівні 24-32% від всіх розміщених коштів.

Висновки до розділу 2

Проведений аналіз показав, що найбільша загальна сума тимчасових вільних коштів у період 2008-2020 рр. була розміщена у 2018 р. – 25985,9 млн. грн. Найбільші суми тимчасово вільних коштів на рахунках банків розміщують Дніпропетровська, Донецька та Харківська області.

Найбільша вага у структурі тимчасово вільних коштів у 2018 та 2020 роках припадає на кошти загального фонду, у 2019 р. на кошти спеціального фонду, до чого призвела заборона розміщення тимчасово вільних коштів із загального фонду на депозитних рахунках банків. Порівняно із 2018 р. сума тимчасово вільних коштів, що розміщувалися на депозитних рахунках банків в більшості областей характеризується зменшенням. Зростанням характеризуються лише Донецька – на 123,0%, Харківська – на 107,83% та Полтавська – на 8,24%. Протягом 2018-2020 рр. дохід від розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів характеризується зменшенням, до цього призвело зменшення відсоткових ставок депозитних вкладів. Найбільшу вагу у структурі від всіх коштів, які розміщувалися на депозитних рахунках місцевими бюджетами було розміщено у ПАТ АБ «Укргазбанк», проте вона характеризується поступовим зменшенням протягом досліджуваного періоду.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ В УКРАЇНІ

3.1. Визначення альтернативних напрямів розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів

У попередньому розділі ми зазначали, що у 2019 р. діяла заборона на розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках банків із загального фонду. Це призвело до зниження суми отриманого доходу місцевими бюджетами, так у 2018 р. дохід від розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів становив 1,3 млрд. грн., це значні кошти, які місцева влада може спрямувати на розвиток громади, погашення боргів та інші соціальні потреби. Не дивлячись на те, що дана заборона вже відмінена, варто розглянути дії швидкого переорієнтування в розміщенні тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів, якщо таке питання постане знову.

Вважаємо, що за альтернативу можна запропонувати придбання державних цінних паперів за тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів. Зауважимо, що це дозволяється згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 р. №544 «Про затвердження Порядку розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів шляхом придбання державних цінних паперів» [4] (рис.3.1).

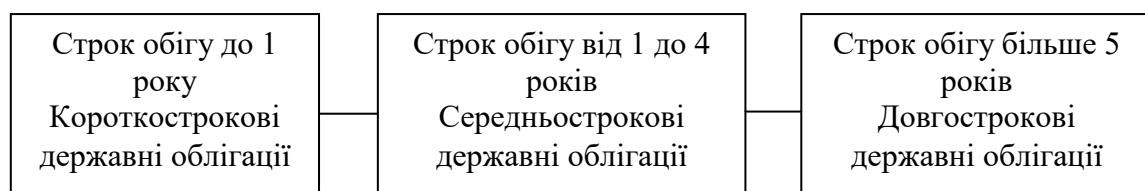

Рис. 3.1. Види ОВДП за строком їх обігу

Джерело:[4]

Зазначимо, що ОВДП – це облигації внутрішньої державної позики, тобто папери, якими підтверджується зобов’язання України виплати у зазначений час власнику-пред’явнику цих паперів, не лише їх вартість за номіналом, а і вказані при їх розміщенні відсотки, які були зазначені під час продажу облигації. За номіналом 1 державна облигація дорівнює 1000 грн.

За рахунок емісії ОВДП відбувається фінансування державного бюджету України, тобто покривається його дефіцит. Відповідальними за розміщення та визначає обсяг ОВДП є Міністерство фінансів України, також воно виконує наступні функції в ході життєвого циклу ОВДП (Додаток Т).

При розміщенні облигацій відбувається проводиться аукціон на якому вони продаються, іноді облигації продають вже за фіксованим рівнем доходності. Встановлення ставки за ОВДП відбувається під час їх розміщення на ринкових умовах. Зазначимо, що облигацій у паперовому вигляді не існує, вони всі електронні та записуються на електронний рахунок власника (покупця) ОВДП в депозитарії НБУ. Обслуговує та погашає облигації (ОВДП) – Національний банк України.

На рис. 3.2 наведено перелік банків первинних дилерів на 2021 р. згідно даних Міністерства фінансів України.

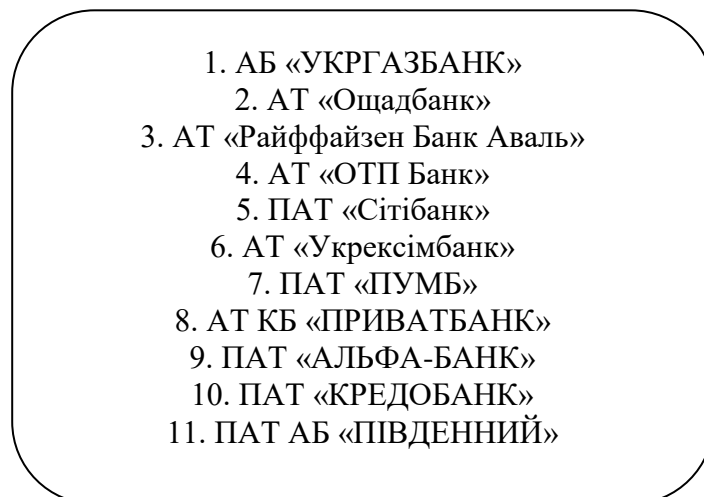
-
1. АБ «УКРГАЗБАНК»
 2. АТ «Ощадбанк»
 3. АТ «Райффайзен Банк Аваль»
 4. АТ «ОТП Банк»
 5. ПАТ «Сітібанк»
 6. АТ «Укрексімбанк»
 7. ПАТ «ПУМБ»
 8. АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
 9. ПАТ «АЛЬФА-БАНК»
 10. ПАТ «КРЕДОБАНК»
 11. ПАТ АБ «ПІВДЕННИЙ»

Рис. 3.2. Банки первинні дилери ОВДП України

Джерело: [31]

Банки-первинні дилери є учасниками розміщення ОВДП, також таким учасником є НБУ. Первинні дилери укладають угоду з Міністерством фінансів України та отримують виключне право купівлі ОВДП при їх розміщенні [19]. Варто зазначити, що розміщення ОВДП відбувається виходячи з потреб для фінансування Державного бюджету України, проходить дана процедура щовівторка за затвердженим Міністерством фінансів графіком.

Отже, вважаємо що даний інструмент, а саме ОВДП, органи місцевого самоврядування можуть використовувати для розміщення своїх тимчасово вільних коштів і отримання доходу.

3.2. Оцінка ефективності альтернативних способів розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів та їх дохідність

По-перше, розглянемо етапи та умови процедури придбання ОВДП, як методу розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів, вони подані у Додатку У. Варто наголосити, що умови щодо придбання ОВДП органами місцевого врядування не важкі. Зазначимо, що в результаті придбання ОВДП місцеві бюджети будуть приймати участь в управлінні борговою політикою держави. Розглянемо ставки ОВДП за останніми аукціонами, які подані у Додатку Ф.

У попередньому розділі роботи ми досліджували рівень відсоткової ставки розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитних рахунках банків. Так, станом на 01.09.2021 р. найменша відсоткова ставка становить 5,40%, найвища – 7,50%. Середня найменша – 5,4652%, середня найвища – 6,313%. Середня відсоткова ставка за рік дорівнює 5,8847%. За даними поданими у Додатку Ф відсоткова ставка ОВДП станом на вересень 2021 р. з терміном розміщення на 3 місяці дорівнює 9,50%, терміном розміщення на 6 місяців – 9,70%. Ставки є більшими ніж найвища ставка у 2021 р. Ставка ОВДП з терміном розміщення на 1 рік становить 11,49%. Таким

чином, альтернативним методом розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів може стати розміщення їх в ОВДП. Розрахунок різниці між розміщенням тимчасово вільних коштів в ОВДП та на депозитах в банку на 3 та 6 місяців і на 1 рік за областями (Додатки Х, Ч, Ш).

Проаналізуємо розміщення тимчасово вільних коштів місцевого бюджету Житомирської області на депозитних рахунках банків та у ОВДП терміном на 3 та 6 місяців на 1 рік (рис. 3.3).

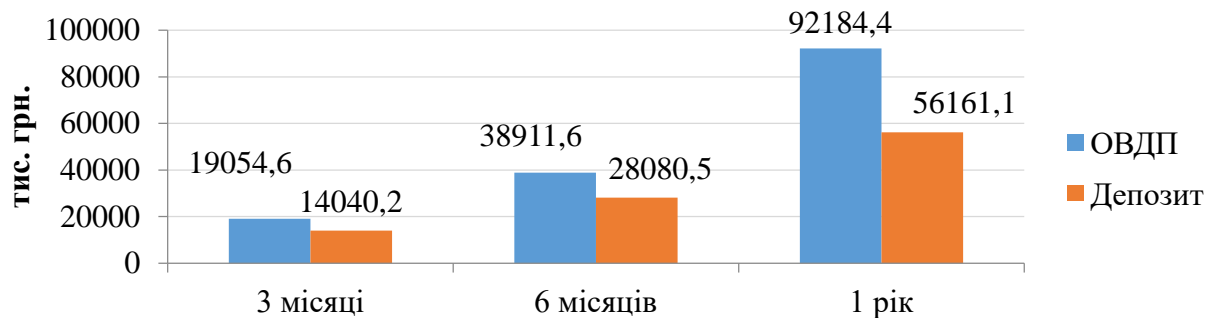

Рис. 3.3. Дохід від розміщення тимчасово вільних коштів місцевого бюджету Житомирської області у ОВДП та на депозитах у банках

Джерело: розраховано автором

При розміщенні на 3 місяці на депозитних рахунках банків під 7,0% річних та у ОВДП під 9,5% річних дохід буде дорівнювати:

$$[(802301,3 \times 0,07) / 12] \times 3 = 14040,2 \text{ тис. грн.}$$

$$[(802301,3 \times 0,095) / 12] \times 3 = 19054,6 \text{ тис. грн.}$$

Зростання доходу від розміщення коштів у ОВДП становитиме 5014,4 тис. грн.

При розміщенні на 6 місяців на депозитних рахунках банків під 7,0% річних та у ОВДП під 9,7% річних дохід буде дорівнювати:

$$[(802301,3 \times 0,07) / 12] \times 6 = 28080,5 \text{ тис. грн.}$$

$$[(802301,3 \times 0,097) / 12] \times 6 = 38911,6 \text{ тис. грн.}$$

Збільшення доходу від розміщення коштів у ОВДП становитиме 10831,1 тис. грн.

При розміщенні тимчасово вільних коштів на 1 рік на депозитних рахунках банків під 7,0% річних та у ОВДП під 11,49% річних дохід буде дорівнювати:

$$(802301,3 \times 0,07) = 56161,1 \text{ тис. грн.}$$

$$(802301,3 \times 0,095) = 92184,4 \text{ тис. грн.}$$

Зростання доходу від розміщення коштів у ОВДП становитиме 36023,3 тис. грн.

Отже, розміщення тимчасово вільних коштів у ОВДП є не лише альтернативним але і більш ефективним для органів місцевої влади, також держава та НБУ відповідають за своєчасне їх погашення та виплату відсотків, що є більш надійним на відміну від банківського депозиту.

Висновки до розділу 3

Альтернативним засобом розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках банків може бути розміщення їх у ОВДП, що в свою чергу дозволено на державному рівні. Умови придбання даного фінансового інструменту для вкладення тимчасово вільних коштів є неважкими.

Проведений аналіз ставок за ОВДП станом на 01.09.2021 р. показав, що вони є більш привабливими для розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів. Так, наприклад, найвища ставка по депозитам станом на 01.09.2021 р. дорівнює 7,5% річних, а по ОВДП з терміном 3 місяці – 9,5% річних.

Таким чином, для місцевих органів самоврядування розміщення тимчасово вільних коштів в ОВДП може бути не лише альтернативним засобом, але і буде сприяти зростанню доходів від розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів. Також, даний інструмент є більш надійним ніж банківський депозит, оскільки держава та НБУ гарантують своєчасне погашення та виплату відсотків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Комплексна дослідження теоретичних та практичних аспектів формування депозитної політики в державному управлінні України дозволило сформулювати обґрунтовані рекомендації і пропозиції щодо методологічних засад механізму управління депозитною політикою і дійти наступних висновків:

1. Бюджет країни – це головний фінансовий план держави. Саме завдяки бюджету, держава виконує свої основні функції. Ефективність використання тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів, сприяє отриманню додаткового доходу. Бюджет – це доходи та видатки країни. Формування бюджетних коштів відбувається завдяки двом фондам загальному та спеціальному, які відрізняються між собою джерелами надходження коштів та їх напрямками їх використання. Бюджет може бути збалансований, дефіцитний або профіцитний. Акумулятивним джерелом формування бюджету є податки.

2. Тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів органи місцевого самоврядування можуть розміщувати на депозитних рахунках банків. Головна умова – розміщення коштів може бути лише при відсутності заборгованості бюджету, також розміщувати кошти можна лише строком на 1 рік. Всі операції стосовно розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів проводяться під наглядом Державної казначейської служби України.

3. Аналіз розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів в Україні у період 2008-2020рр. показав, що найбільшу суму було розміщено у 2018 р. Серед областей, найбільші суми тимчасово вільних коштів розміщували Дніпропетровська та Донецька області.

4. Дослідження структури розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів у період 2018-2020 рр. показало, що у 2018 та у 2020 р. найбільшу вагу становили кошти із загального фонду, а у 2019 р. – із спеціального фонду, що було спричинено заборонаю розміщення коштів із загального фонду на депозитних рахунках банків на державному рівні. Станом на 01.09.2021 р. тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів із загального

фонду, які розміщені на депозитних рахунках банків, становлять 67,6% у структурі розміщених тимчасово вільних коштів.

5. Проведена оцінка ефективності розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів в Україні показала, що протягом 2018-2020 р. дохід від їх розміщення на депозитних рахунках банків характеризується зменшенням, так у 2018 р. було отримано 1,3 млрд. грн., у 2019 р. – 1,0 млрд. грн. та у 2020 р. 0,9 млрд. грн. Відсоткові ставки під які розміщувалися тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів протягом 2018-2020 рр. характеризуються зниженням. Так, станом на 01.09.2021 р. найвища відсоткова ставка за якою розміщувалися тимчасово вільні кошти на депозитних рахунках у банку дорівнювала 7,5% у Чернівецькій області. Серед банків, в яких розміщують тимчасово вільні кошти місцеві бюджети лідує ПАТ АБ «Укргазбанк», проте із 2018 по 2020 рр. частка від всіх розміщених тимчасово вільних коштів місцевими бюджетами в ньому характеризується зменшенням.

6. Облігації внутрішньої державної позики – можуть виступати альтернативним засобом розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів. Всі облігації продаються за фіксованим рівнем доходності. Держава та НБУ бере на себе обов'язок щодо сплати відсотків та своєчасне погашення ОВДП.

7. Проведений розрахунок доходності від вкладення тимчасово вільних коштів у ОВДП для всіх областей України, терміном на 3 та 6 місяців і на 1 рік показав, що таке розміщення тимчасово вільних коштів для місцевих бюджетів є більш прибутковим у розрахунку на 01.09.2021 рр. Отже, дана пропозиція є не лише альтернативою щодо розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках банків, але і принесе додатковій дохід для місцевих бюджетів, якій в свою чергу вони зможуть використати на розвиток та різні соціальні програми на обласному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» 280/97-ВР поточна редакція від 01.05.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках банках. №53-2019-п, від 23.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53-2019-%D0%BF#Text>
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на владних (депозитних) рахунках у банках». №6 від 12.01.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2011-%D0%BF#Text>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів шляхом придбання державних цінних паперів» №544, від 23.05.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/544-2018-%D0%BF#Text>
5. Боронос В.Г. Фінансовий потенціал території у державній фінансовій політиці методологія і практика управління: підручник. Суми: СДУ, 2012. 434 с.
6. Бутенко В.В. Роль бюджетної політики системі забезпечення фінансової безпеки України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2017. № 1 (62). С. 170-179.
7. Бюджетна система: навчальний посібник Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та н.; за заг. ред.. В.П. Хомутенко. Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. 392 с.
8. Бюджетна система: навч. посіб. Климаш Н.І., Багацька К.В., Дем'янеко Н.І. та ін., за заг. ред.. Т.А. Говорушко. Львів: «Магнолія 2006», 2014. 296 с.

9. Бюджетна система: навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська. Харків: Видавець Іванченко І.С., 2015. 284 с.
10. Бюджетна система: Практикум: навч. посіб. Н. Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, А.І. Якимів. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с.
11. Бюджетна система: тенденції розвитку В.М. Мазярчук та ін.; під ред.. В.М. Мазярчука. Київ: «ФОП Лопатіна О.О.», 2019. 384 с.
12. Бюджетна система: навчальний посібник / О.М. Піхоцька, Л.Є. Фурдичко, Н.Г. Синютка; Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка». Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 327 с.
13. Васильєва Н.В., Гринчук Н.М., Дерун Т.М. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіально громади: навч. посіб. Київ, 2017. 119 с.
14. Дем'янишина В.Г., Погріщук Г.Б. Бюджетний менеджмент: підручник, Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 532 с.
15. Дем'янишин В.Г., Погріщук Г.Б. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. Тернопіль: Крок, 2015. 522 с.
16. Державна казначейська служба України. Публічний звіт Голови Державної казначейської служби України Тетяни Слюз про підсумки діяльності Казначейства за 2018 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/storage/app/uploads/public/602/e6d/a1a/602e6da1ac6c1478052877.pdf>
17. Державна казначейська служба України. Публічний звіт Голови Державної казначейської служби України Тетяни Слюз про підсумки діяльності Казначейства за 2019 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/storage/app/uploads/public/602/e70/9da/602e709dae01f830118968.pdf>
18. Державна казначейська служба України. Публічний звіт Голови Державної казначейської служби України Тетяни Слюз про підсумки діяльності Казначейства за 2020 рік. URL:

<https://www.treasury.gov.ua/storage/app/uploads/public/602/e68/fb0/602e68fb0b6db069994723.pdf>

19. Державна казначейська служба України. Розміщення коштів на депозитних рахунках у державних банках. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage>

20. Децентралізація дає можливості. Альтернатива депозитам: як громадам ефективно використати тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/10751>

21. Єрмакова Е.А. Фінансовий потенціал регіону: стратегія формування та використання. *Проблеми економіки*, 2015. С. 129-132.

22. Журавель Ю.Г. Консолідація фінансових ресурсів для модернізації національної економіки дис. ...канд. екон. наук: 08.00.08. Тернопіль:ТНЕУ, 2015. 195 с.

23. Іоненко К.В. Формування та оцінка фінансового потенціалу регіону. дис. канд. екон. наук. Київ, 2007. 168 с.

24. Казначейська система. Здійснення депозитних операцій з коштами місцевих бюджетів. URL: https://pidru4niki.com/1329030564103/finansi/zdiysnennya_depozitnih_operatsiy_ko_shtami_mistsevih_byudzhetiv

25. Кравець В.. Бюджетна політика соціально-економічного розвитку країни. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №16. С. 40-45.

26. Кульчицький О.В., Остафіль О.В. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І Франка, 2012. 390 с.

27. Лондар С.Л., Тимошенко О.В. Фінанси: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2009. 384 с.

28. Лисяк Л.В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України: монографія. Київ: ДННУ АФУ, 2009. 600с.

29. Миськів Г. В. Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях): навч. посіб. Львів: Растр-7, 2020. 272 с.

30. Міністерство фінансів України. Боргова політика. Ставки ОБДП за результатами останніх аукціонів. URL: <https://mof.gov.ua/uk/borgova-politika>
31. Міністерство фінансів України. Перелік первинних дилерів. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/10751>
32. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 504 с.
33. Опарин В.М. Бюджетна система України: тренінг-курс: навч. посіб. Київ: ДННУ «Академія фінансового управління», 2012. 392 с.
34. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади: навч. посіб. для посадових осіб місцевого самоврядування Кириленко О., Малиняк Б., Письменний В., Русін В. Київ: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 396 с.
35. Портна О.В. Теоретичні підходи до визначення сукупного фінансового потенціалу країни. *Проблеми економіки*, 2013. №3. С.128-133.
36. Сідельникова Л.П. Концептуальні основи формування бюджетних ресурсів держави. *Науковий вісник Ужгородського університету*, 2014. №2 (43). С. 118-123.
37. Юрій С.І., Дем'янишин В.Г. Бюджетна система: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 624 с.
38. Федосов В.М., Юрій С.І. Бюджетна система: підручник. Київ: ЦУЛ, 2012. 871 с.
39. Фролова Г., Лук'яненко Л., Отченаш К. Фінансовий ресурс розвитку національної економіки: формування та пріоритетні напрями використання. *Міжнародна економічна політика*, 2016. №2 (925). С. 126-155.
40. Чуницька І.І. Бюджетно-податкові важелі формування фінансового потенціалу держави: дис. канд. екон. наук. Податкова академія України. Ірпінь, 2009. 188 с.